

ชุดความรู้ที่เป็นประโยชน์และเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

The Development of Useful Knowledge Set Linked to Creative Tourism

นรินทร์ สังข์รักษา (Narin Sungrugsu)^{*}

สุภาภรณ์ พรหมฤาษี (Supaporn Plomelersee)^{**}

ณัฐธยาน์ ตั้งถาวรสกุล (Nuttaya Tungtavonsakul)^{***}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนา ขั้นตอนที่ 2 เป็นการออกแบบและพัฒนาชุดความรู้ที่เป็นประโยชน์และเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และขั้นตอนที่ 3 จัดทำชุดความรู้ในรูปแบบเอกสาร และคู่มือชุดความรู้ที่เป็นประโยชน์ 5 ด้านได้แก่ ด้านการดำเนินชีวิต ด้านอาหาร ด้านการแต่งกาย ด้านภาษา ด้านวัฒนธรรมและประเพณี เครื่องมือที่ใช้เป็นแนวทางการวิเคราะห์เอกสาร แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก แนวทางการสนทนากลุ่ม รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า องค์ความรู้ของชุมชนลาวครั้ง ในด้านการดำเนินชีวิตเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง เป็นชื่อของกลุ่มผู้มีเชื้อสายลาวกลุ่มหนึ่ง ลาวครั้งมักเรียกตนเองว่าลาวหรือลาวซั้ง กลุ่มชนที่มีเชื้อสายลาวเข้ามาอยู่บริเวณภาคกลางของประเทศไทยในช่วงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ได้อพยพมาจากเวียงจันทน์ในสมัยรัชกาลที่ 1 และหลวงพระบาง ในสมัยรัชกาลที่ 3 อาชีพเกษตรกรรม ศิลปกรรมมีการจักสาน การทอผ้า ดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน ด้านอาหาร เช่น แกงเปรอะ ข้าวเหนียวแดง (เทศกาลสงกรานต์) กระจยาสารท ด้านการแต่งกาย ผู้หญิงสูงอายุนิยมนุ่งผ้าถุงที่ซื้อจากตลาดแทนผ้าซิ่น ผ้าฝ้าย สวมเสื้อคอกระเช้า จะแต่งตัวเป็นพิเศษในโอกาสวันเทศกาล หรือในงานประเพณี สวมเสื้อลายฉลุ หรือเสื้อตามสมัยนิยม นุ่งซิ่นที่สวยงามมีสีสันทัน หรือผ้าทอลาวครั้ง ด้านภาษา จัดอยู่ในตระกูลไท-กะได หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาลาวครั้งมี 20 หน่วยเสียง หน่วยเสียงสระมี 18 เสียง หน่วยเสียงวรรณยุกต์มี 5 หน่วยเสียง ด้านวัฒนธรรมและประเพณี ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ การก่อพระทราย การแห่ธง ทำบุญกลางบ้าน พิธีเลี้ยงปีเจ้าพ่อ(นาย) สารทเดือนสิบบุญออกพรรษา ขนบจีน สิ่งเด่นๆที่เป็น

^{*} รองศาสตราจารย์ ดร.คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร E-mail: narin@ms.su.ac.th

Associate Professor Dr Faculty of Management Science, Silpakorn University

^{**} อาจารย์ ดร.คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร E-mail: : kittydao@hotmail.com

Dr, Faculty of Management Science, Phanakorn Rajabhat University

^{***} ณัฐธยาน์ ตั้งถาวรสกุล นักวิชาการอิสระ E-mail: sbussarin.ab84@gmail.com

Freelance Academician

เอกลักษณ์ของชุมชน ได้แก่ จักรยานโบราณ ลูกปัด ท่องเที่ยวเชิงเกษตรอินทรีย์ อันเป็นประโยชน์และเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

คำสำคัญ : ชุมชนความรู้ /ลาวครั้ง /การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

Abstract

This study was conducted based on the methodology of qualitative research operated on the process of document analysis, in-depth interviewing and focus group discussion. It was divided into 3 serial stages. The first was that all the essential data was explored and analyzed to prepare for the knowledge set linked to creative tourism. The second, based on the earlier data the set was then constructed and developed to be in the document and manual form. The third, when considering into its details it would focus on the five main issues as the ways of life carried on and inherited among Lao Khan ethnic group, his food habits, dressing, cultures and traditions. The research instruments employed here were guideline of in-depth interview, guideline of focus group discussion, guideline of document analysis. The primary and secondary collected data was therefore analyzed with the technique of content analysis.

From the results it could be presented as follows:

-For the way of life, the ethnic group who call his own as Lao Khang people group was therefore studied and depicted. In the record it was found that the group was migrated from Vientiane and Luang Prabang of Laos country and settle down in many areas of the central part of Thailand. These two events were occurred on the early Rattanakosin era of the 1st and 3rd Thai King consecutively. The group has his seen careers in the activities of agricultures and making of handicrafts. The local well known foods are spicy bamboo shoot soup, red sticky rice normally prepared in Songkran festival and Krayasart rice. For the dressing the elderly women like to wear the sarong purchased from market more frequently than the household handmade sarong (Pha Sin). When living in their house they usually wear the round-necked sleeveless collar shirt (Khor Krachaoshirt) and this is made from the cotton fabric. During in the meeting of special festivals and important ceremonies the group will dress his or her body with the beautiful costumes. Some of the more modern colorful fashion shirts, beautiful sarongs and the Lao Khang handmade sarong. The spoken language is categorized in Tai-Kadi group. The sounds of consonants, vowels and intonation marks have 20, 18 and 5 sounds respectively. The cultures and traditions found here are Songkran festival which has

the activities of building up sand mountains and flag sparade, making of the one merit set up in central part of village, the food ceremony praying to respectforhisgods, the ceremony of Tenth Lunar Month and the ceremony of the end of Buddhist Lent. The outstanding identities are classical bicycles, many various colorful beads, the one organic agro-tourism site and the noodle of Ban ThaPra village. These have their benefits and are linked to the creative tourism.

Keywords: Knowledge Set, Lao Khang, Creative Tourism.

บทนำ

การท่องเที่ยวถือเป็นแหล่งรายได้หลักที่สำคัญของประเทศไทย ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ในขณะที่จังหวัดสุพรรณบุรี มีชื่อเสียงในด้านการท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่โดดเด่น อาทิเช่น การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงศาสนา การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ฯลฯ ดังคำขวัญของจังหวัดที่ว่า “สุพรรณบุรีเมืองยุทธหัตถี วรรณคดีขึ้นชื่อ เลื่องลือพระเครื่อง รุ่งเรืองเกษตรกรรม สูงล้ำประวัติศาสตร์ แหล่งปราชญ์ศิลปิน ภาษาถิ่นชวนฟัง” (สำนักงานจังหวัดสุพรรณบุรี, 2558)

นอกจากนี้อำเภออุทุมพรนับเป็นแหล่งอารยธรรมเก่าแก่ มีประวัติศาสตร์ความเป็นมา “อุทุมพรเมืองโบราณ ต้นกำเนิดประวัติศาสตร์ “อารยธรรมสุวรรณภูมิ” ดังคำขวัญที่ว่า “แหล่งรอยพระพุทธรบาท เกียรติประกาศเรื่องทอผ้า เจ้าพ่อพระยาไกร ถิ่นรักไทยทรงดำ ถิ่นเสือ พระดีมีคอกช้างดิน ถิ่นแก่น้ำตก” เนื้อที่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งตำบลอุทุมพร อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี 38.16 ตารางกิโลเมตร มีหลักฐานทางโบราณคดีที่สันนิษฐานได้ว่า เคยเป็นเมืองหลวงของอาณาจักรทวารวดีและเป็นศูนย์กลางของดินแดนสุวรรณภูมิ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของชนชาติพันธุ์ต่าง ๆ ก่อนจะหลอมรวมเป็นชาติไทยในปัจจุบัน (สำนักงานจังหวัดสุพรรณบุรี, 2558) ซึ่งองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) จะพัฒนาเมืองโบราณอุทุมพรเป็นแหล่งประวัติศาสตร์ ที่สามารถสืบค้นเรื่องราวเกี่ยวกับการก่อเกิดชนชาติไทย และศิลปวัฒนธรรมทางประวัติศาสตร์ของชนชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในพื้นที่ดินแดนสุวรรณภูมิให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น จึงถือเป็นพื้นที่พิเศษ " เมืองโบราณอุทุมพร "

เมืองโบราณอุทุมพรมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย ทั้งประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และวิถีธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เกษตร สุขภาพและกีฬาที่เป็นลักษณะของการท่องเที่ยวแบบเกาะกลุ่ม ซึ่งมีการบูรณาการ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่า มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น ในวิถีวัฒนธรรมความเป็นไทย มีวัฒนธรรมของชาวลาวครั้ง สามารถฟื้นฟูและพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ตามแนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ ในขณะที่เมืองโบราณอุทุมพร มี 3 ชุมชนที่โดดเด่นของชาติพันธุ์ลาวครั้ง ได้แก่ ชุมชนบ้านโคก ชุมชนบ้านดงเย็น และชุมชนบ้านท่าพระ(ตะวันออก) ที่นักท่องเที่ยว นักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไป สามารถที่จะเรียนรู้ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาด้านภาษา การแต่งกาย อาหาร และวิถีชีวิต ฯลฯ ตามแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อันเป็นส่วนสนับสนุนให้กับแหล่งท่องเที่ยว สถาบันการศึกษาในพื้นที่ได้นำชุดความรู้ที่เป็นประโยชน์และเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อจะนำมาซึ่งรายได้และ

กิจกรรมการท่องเที่ยว ที่สอดคล้องกับแผนการพัฒนาเมืองท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เมืองโบราณอุททองปี 2559 ทั้งยังสอดคล้องกับนโยบายการท่องเที่ยวแบบวิถีความเป็นไทย (Thainess)

ดังนั้นมหาวิทยาลัยศิลปากร และสำนักงานพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุททอง องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) จึงเห็นควรจัดทำชุดความรู้ที่เป็นประโยชน์และเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ในแหล่งการท่องเที่ยวเมืองโบราณอุททอง เพื่อสร้างชุดความรู้ของ 5 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้านโคก บ้านดงเย็น บ้านท่าม้า หนองตาสาม และบ้านหนองเสือ รวมถึงการนำเสนอ อัตลักษณ์ความเป็นลาวครั้งของพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุททองเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปและบริบทของชุมชนในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุททอง
2. เพื่อศึกษาชุดความรู้ที่เป็นประโยชน์และเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของลาวครั้ง ในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุททอง
3. เพื่อจัดทำชุดความรู้และคู่มือที่เป็นประโยชน์และเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนลาวครั้ง ในรูปของเอกสาร

วิธีดำเนินการวิจัย

คณะผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยวิธีเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การสัมภาษณ์กลุ่มการสนทนากลุ่มและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม กำหนดขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้ **ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research :R₁)** เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนา (Analysis :A) เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปและบริบทของ 5 ชุมชน ได้แก่ บ้านโคก บ้านดงเย็น บ้านท่าม้า หนองตาสาม และบ้านหนองเสือในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุททอง เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนา (Analysis :A) 1) การศึกษาข้อมูลทั่วไปและบริบทของชุมชนในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุททอง 2) การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) ที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ ตำรา งานวิจัย สื่อต่างๆ และ Internet 3) การเตรียมชุมชน และศึกษาพื้นที่ที่ศึกษา 4) การศึกษานำร่อง (Pilot Study) โดยการศึกษาในพื้นที่ การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ การเข้าสังเกต และการสอบถามข้อมูลนำร่อง (Pilot Guideline) **ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development :D₁)** เป็นการออกแบบและพัฒนา (Design and Development : D and D) ชุดความรู้ที่เป็นประโยชน์และเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของลาวครั้งในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุททอง 5 ชุมชน 1) การศึกษาข้อมูลของลาวครั้งในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุททอง 2) การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) ที่เป็นองค์ความรู้เกี่ยวเนื่องกับลาวครั้งจากเอกสารต่างๆ หนังสือ ตำรา งานวิจัย สื่อต่างๆ และ Internet 3) การศึกษาข้อมูลในพื้นที่ที่ศึกษา กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้รู้ แกนนำชุมชน และประชาชนในพื้นที่ และพื้นที่ข้างเคียงที่เกี่ยวข้องกับลาวครั้ง ในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุททอง 5 ชุมชน ได้แก่ เจ้าอาวาส ปราชญ์ชาวบ้าน ประธานกลุ่ม OTOP วัดบ่อกรุ อำเภอเดิมบางนางบวช จำนวน 15 คน หรือจนข้อมูลอิ่มตัว (Saturated Data) ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ร่วมกับการใช้ลูกบอลหิมะ (Snowball Technique) **ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนา**

(Development :D₂) เป็นการจัดทำชุดความรู้ในรูปเอกสาร 1) การจัดเตรียมต้นร่างชุดความรู้ที่เป็นประโยชน์และเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของลาวครั้งในในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง 5 ชุมชน ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการดำเนินชีวิต ด้านอาหาร ด้านการแต่งกาย ด้านภาษา ด้านวัฒนธรรมและประเพณี สิ่งเด่นๆที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ชุดความรู้เกี่ยวกับชนมจีนบ้านท่าพระ 3) การจัดทำรายงานชุดความรู้และคู่มือที่เป็นประโยชน์และเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของลาวครั้งในในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง 4) การบรรณาธิกรและตรวจสอบชุดความรู้และคู่มือที่เป็นประโยชน์และเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของลาวครั้งในในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง

ผลการวิจัย

1. ชุดความรู้ลาวครั้ง

การนิยาม/ความหมายคำสำคัญ ได้แก่

ชุดความรู้ หมายถึง องค์ความรู้และภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาของลาวครั้ง ในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง ชุมชนบ้านดงเย็น บ้านโคก และท่าพระที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการดำเนินชีวิต ด้านอาหาร ด้านการแต่งกาย ด้านภาษา ด้านวัฒนธรรมและประเพณี

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การท่องเที่ยวที่เน้นการเรียนรู้ในเรื่องศิลปะ วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของสถานที่ผ่านประสบการณ์ตรงและการมีส่วนร่วมกับผู้คนเจ้าของวัฒนธรรม โดยการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ จะช่วยสร้างให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้มาเยือนและผู้ถูกเยือน ระหว่างนักท่องเที่ยวและเจ้าบ้าน และจัดเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ที่พัฒนาต่อยอดจากการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่นๆ

ลาวครั้ง หมายถึงวิถีวัฒนธรรมของคนลาวที่อพยพมาจากประเทศลาวในอดีตที่มีการสืบสาน อนุรักษ์ พื้นฟูวิถีวัฒนธรรมความเป็นลาวครั้งในด้านอาหาร การแต่งกาย ภาษา และการดำเนินชีวิตแบบลาวครั้ง 5 ชุมชน ได้แก่ บ้านโคก บ้านดงเย็น บ้านท่าม้า หนองตาสาม และบ้านหนองเสือในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง

กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง เป็นชื่อของภาษาและกลุ่มผู้มีเชื้อสายลาวกลุ่มหนึ่ง ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในภาคกลางของประเทศ เช่น จังหวัดนครปฐม สุพรรณบุรี ชัยนาท และอุทัยธานี ลาวครั้งมักเรียกตนเองว่าลาวหรือลาวซี้ดั่ง

การตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ กลุ่มชนที่มีเชื้อสายลาวเข้ามาอยู่บริเวณภาคกลางของประเทศไทย ในช่วงรัตนโกสินทร์ตอนต้น การเข้ามาตั้งถิ่นฐานในบริเวณภาคกลางของประเทศไทย ได้อพยพมาจากเวียงจันทน์ ในสมัยรัชกาลที่ 1 และหลวงพระบาง ในสมัยรัชกาลที่ 3 ตอนแรกตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้กรุงเทพฯ ต่อมาอพยพมาอยู่ที่สุพรรณบุรีและชัยนาทแล้ว กลุ่มของคนลาวจะอยู่ในบริเวณนครปฐม สุพรรณบุรี ราชบุรี ก่อนแล้วอพยพมาอยู่ในแถบอุทัยธานีในตอนหลัง

ลักษณะทางชาติพันธุ์

ลักษณะโดยทั่วไปของคนลาวครั้งคือ รูปร่างค่อนข้างสูงหรือสันทัดทั้งชายและหญิง ผิวค่อนข้างเหลือง ตาสองชั้น ใบหน้าไม่เหลี่ยมมาก จมูกมีสัน ผมเหยียดตรง บุคลิกท่าทางเป็นคนมีความเชื่อมั่นในตนเอง รักอิสระ

ขยันขันแข็งในการทำงาน และมีอัตลักษณ์โดดเด่นในเรื่องภาษาพูด วัฒนธรรมและประเพณี พิธีกรรมต่างๆ มีความเชื่อในเรื่องผีบรรพบุรุษ มีทั้งฝ่ายเจ้านายและฝ่ายเทวดา

1.1 ด้านการดำเนินชีวิต

1.1.1 สภาพบ้านเรือนที่อยู่อาศัย

คนลาวครั้งนิยมสร้างที่อยู่อาศัยอยู่ใกล้ๆ กันในหมู่บ้านจะพบว่าเป็นญาติกัน ทั้งหมด รอบๆ หมู่บ้านเป็นพื้นที่นาหรือทุ่ง มีอาณาเขตไปไกลจนบรรจบกับหมู่บ้านอื่นๆ บางพื้นที่อาจเป็นเนินหรือโคกเล็กๆ ก็จะไปจับจองทำไร่ ทำสวน และมักจะเรียกพื้นที่เหล่านี้ตามสภาพภูมิประเทศและลักษณะเด่นๆ ของพื้นที่บริเวณนั้น เช่น บ้านโคก หมู่ที่ 3 ตำบลอุทอง

1.1.2 อาชีพและการทำมาหากิน

- ด้านการเกษตร

ลาวครั้งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำไร่ ทำสวน ไร่อ้อย ไร่มัน ลำปะลั้ว เลี้ยงวัว ยามว่างจากทำนาทำไร่ ก็จักสาน ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ปลูกฝ้าย ทอผ้า ปัจจุบันผ้าทอของกลุ่มลาวครั้งในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทองไม่มีแล้ว แต่บางบ้านยังอนุรักษ์ผ้าทอลาวครั้งไว้

ในปัจจุบันการเกษตรอินทรีย์ของชุมชนบ้านดงเย็นและชุมชนบ้านโคกที่มีรากฐานของลาวครั้งมีความโดดเด่นมากโดยเฉพาะบ้านดงเย็นได้พัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1.1.3 ศิลปหัตถกรรม

- ด้านการจักสาน

ชาวลาวครั้งมีความชำนาญในการจักสานทั้งผู้ชายและผู้หญิง แต่จะแตกต่างกันความนิยม เช่น ผู้หญิงนิยมสานตะข่อง ไซ ส่วนผู้ชายนิยมสานกะทอ กระบุง สานลอบดักปลา ปลอกมิด กะซอนง้า สำหรับใส่หญ้าหรือฟางให้วัวกิน) ตะกร้า กระดัง กระจาด ฝาเรือนขัดแตะ สานขัดกันไปมาแบบต่างๆ ใช้ทำรั้วชั่วคราวหรือกั้นสัตว์เลื้อยขนาดเล็ก เช่น ลูกเป็ด ลูกไก่ นอกจากนี้ยังมีการถักแห ถักตะคัต (ที่ดักปลา) ได้ด้วยในปัจจุบันชาวลาวครั้งคนรุ่นเก่าบ้านโคกมีภูมิปัญญาการจักสานแต่ เปลี่ยนไปตามยุคสมัย จึงจักสานไว้เป็นอนุสรณ์มากกว่าการใช้ประโยชน์

- ด้านการทอผ้า

ผู้หญิงลาวครั้ง มีความชำนาญในการทอผ้า(ตำหูก) ทั้งการทอฝ้ายและผ้าไหมด้วยก้นมือหรือกี่โบราณ ตามที่ได้สืบทอดต่อกันมาจนถึงทุกวันนี้ มีการมัดหมี่ การย้อมสีธรรมชาติ เพื่อให้เกิดสีและลวดลายต่างๆ หรือการจกด้วยสีต่างๆ ทำให้เกิดสีสันที่งดงาม จากการนำเอาลายมาประกอบเป็นผ้าผืนเดียว ที่ทำให้ผ้าสวยงามลายที่เป็นเอกลักษณ์ของผ้าทอลาวครั้ง แต่เดิมในชุมชนพื้นที่เมืองโบราณอุทองก็มีการทอ แต่ต่อมาคนรุ่นหลังขาดความสนใจ

- ด้านดนตรีและการแสดงพื้นบ้าน

เครื่องดนตรีที่ใช้แห่ เช่น แห่นาค ฉลองวันเลี้ยงปีเจ้าพ่อ (หอเจ้านาย) แห่ธง หรือใช้บรรเลงในวันสงกรานต์หรือเล่นในชีวิตประจำวันช่วงเย็นๆมักเป็นวงกลองยาวที่เล่นกับกลองรำมะนา และใช้ซอปรุณเป่าด้วย เครื่องดนตรีประเภทกลองยาวและกลองรำมะนา ผู้ชายจะเป็นผู้เล่นและเป็นผู้ประดิษฐ์ รวมถึงการเล่นเป็นวงกลองยาว (วงกองยาว) ผู้ชายและผู้หญิงทุกวัยชอบพ้อนรำ

1.2 ด้านอาหาร

การรับประทานอาหารแบ่งเป็น 3 มื้อ คือ กินมื้อเช้า เรียกว่า กินข้าวเช้า กินมื้อกลางวันเรียกว่า กินข้าวสวย กินมื้อเย็น เรียกว่า กินข้าวแดง ลาวครั้งกินข้าวเจ้าเป็นอาหารหลัก ส่วนใหญ่นิยมกินปลาน้ำจืด เพราะสภาพแวดล้อมประกอบด้วย นา หนอง คลองกลาง (พื้นที่ที่มีน้ำท่วม) เชี่ยวชาญในการจับปลา เช่น สักลุ่ม (จับปลาด้วยสุม) หวานแห ปักเปิด ยกยอ เป็นต้น อาหารส่วนใหญ่ทำจากปลา เช่น ปลาบั้ง (ปลาย่าง) ต้มปลา แกงป่าปลา เรียกว่า แกงหมกหม้อ เมื่อมีงานประเพณีเช่น แต่งงาน บวชนาค จึงจะมีการล้หมล้วัว เพื่อกินเป็นอาหารในงานเลี้ยง ในอดีตลาวครั้งไม่มีใครนิยมกินอาหารหวานหรือของหวาน เมื่อมีงานเทศกาลจึงจะทำขนมหวานครั้งหนึ่ง เช่น ข้าวเหนียวแดง (เทศกาลสงกรานต์) กระจาสารท (ทำบุญสารทเดือน 10) ข้าวเหนียวไม่ใช่อาหารหลักของลาวครั้ง บางครั้งถือว่าเป็นของ “ชะล่า (ข้อห้าม = Taboo)” หรือของแสลงเมื่อเจ็บป่วย เช่น เป็นแผลหรือเป็นไข้ห้ามกินข้าวเหนียว

ปัจจุบันลาวครั้ง รับประทานอาหารตามแบบคนไทยภาคกลาง อาหารบางอย่างเช่น ลาบปลา และแกงผา ไม่นิยมทำแล้ว เนื่องจากปลาหายากเพราะไม่มีแหล่งน้ำ บริเวณที่เคยปลูกข้าวเปลี่ยนไปเป็นสวน เกษตรหรือบ้านเรือน และที่รกร้าง ส่วนผานั้นเป็นพืชที่หายาก และต้องอาศัยอยู่บริเวณที่น้ำใสสะอาดเท่านั้น

การใช้สมุนไพรในการรักษาโรค

ในอดีตเมื่อชาวลาวครั้งเจ็บป่วย มักไปหาหมอกกลางบ้าน ที่บ้านหมอมักเป็นเรือนมีใต้ถุน บนเรือนจะมี โต๊ะหมู่บูชา มีพระพุทธรูป รูปฤาษี หม้อน้ำมนต์ เป็นต้น หมอทำหน้าที่ตั้งแต่น้ำมนต์เพื่อสะเดาะเคราะห์ เช่น คนที่มีอายุครบเบญจเพส ผันราย เจ็บป่วย เป็นต้น ดูโชคชะตา เช่น อนาคตของตน ดูฤกษ์แต่งงาน ฯลฯ นอกจากนี้ยังทำหน้าที่รักษาโรคด้วยการต้มยาหม้อ เช่น โรคไข้หัดกระดูก ยาบำรุงเลือดลม เป็นต้น พืชสมุนไพรที่ใช้เป็นส่วนประกอบในการรักษาโรคไข้หัดกระดูก เช่น ใบเงินใบทอง ใบไผ่ รังผึ้ง ใสน้ำแล้วต้ม (ต้มในหม้อดิน) การคลอดกับหมอต้าแย การอยู่ไฟ ได้หมดไปในชุมชน

1.3 ด้านการแต่งกาย

ปัจจุบันการแต่งกายของหนุ่มสาวลาวครั้งเป็นไปตามยุคสมัยนิยม ชาวลาวครั้งส่วนใหญ่อยู่แต่ในหมู่บ้านและมีอาชีพเกษตรกรรม จึงแต่งกายแบบเรียบง่าย เวลาอยู่บ้านผู้หญิงสูงอายุนิยมนุ่งผ้าถุงที่ซื้อจากตลาด แทนผ้าซิ่น ผ้าฝ้าย สวมเสื้อคอกระเช้า จะแต่งตัวเป็นพิเศษในโอกาสวันเทศกาล หรือในงานประเพณีต่างๆ เช่น วันสงกรานต์ วันสารท วันเข้าพรรษา เป็นต้น สวมเสื้อลายฉลุ หรือเสื้อตามสมัยนิยม นุ่งซิ่นที่สวยงามมีสีสันทัน หรือ ผ้าทอลาวครั้ง แต่ถ้านับเป็นการไปถือศีล ฟังธรรมที่วัด ผู้สูงอายุจะนุ่งขาวห่มขาวมีผ้าสไบเฉียง เรียกว่า ผ้าเปี่ยงโต่ง

ชุมชนลาวครั้งโดยเฉพาะผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 บ้านโคก และคนในชุมชน รวมถึงดารา/นางแบบ ที่ได้พยายามที่จะพลิกฟื้นด้วยการแต่งชุดลาวครั้งเป็นชุดสีแดง จกที่ชายผ้า ใส่ในเทศกาลและวันสำคัญต่างๆ ที่สวยงามมากรวมถึงช่วงที่มีการมาศึกษาดูงานและสถานีโทรทัศน์มาถ่ายทำรายการที่ชุมชนพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง

1.4 ด้านภาษา

ภาษาลาวครั้งเป็นภาษาที่จัดอยู่ในตระกูลไท-กะได (Thai-Kadai Language Family) คล้ายคลึงกับภาษาลาวในแถบภาคเหนือและภาคตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เช่น แขวงหลวงพระบาง แขวงไชยบุรี รวมทั้งภาษาพูดที่พูดในจังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดเลย ซึ่งอยู่ใกล้กับ

แขวงดังกล่าวระบบเสียงภาษาลาวครั้งหน่วยเสียงพยัญชนะหน่วยเสียงในภาษาลาวครั้งมี 20 หน่วยเสียงหน่วยเสียงสระ ในภาษาลาวครั้งมี 18 เสียงหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ตัวอย่างของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษาลาวครั้งวรรณยุกต์ มี 5 หน่วยเสียง

1.5 ด้านวัฒนธรรมและประเพณี

ศาสนาและความเชื่อ

ลาวครั้งนับถือพุทธศาสนา และมีประเพณีปฏิบัติเชกเช่นพุทธศาสนิกชนทั่วไป คือ ทำบุญตักบาตรไปถือศีล ฟังธรรมที่วัดตามวันสำคัญต่างๆ เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา ทำบุญถวายสลากภัตต์ เข้าพรรษา ออกพรรษา เมื่อถึงวันพระคนลาวครั้งจะให้ความสำคัญกับการไปทำบุญที่วัดมาก คนที่ไม่ไปทำบุญจะถูกมองในแง่ไม่ดี นอกจากจะนับถือพุทธศาสนาแล้ว ลาวครั้งยังนับถือผีและมีความเชื่อในอำนาจที่เหนือธรรมชาติ เช่น มีความเชื่อในเรื่องผีเจ้านาย ผีเทวดา และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย นอกจากนี้ ยังมีความเชื่อว่า คนมี ขวัญ อยู่ในตัว เช่น เวลาตกใจก็ร้องว่า “ก๊วก ขวนมาเด้อ” (ขวัญมาเถอะ) และเชื่อในเรื่องดวงชะตา

ประเพณีและพิธีกรรมของชุมชนลาวครั้ง

- ประเพณีสงกรานต์

ประเพณีสงกรานต์ในเดือน 5ถือเป็นประเพณีที่สำคัญที่ลาวครั้งทุกพื้นที่ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาในช่วงประเพณีสงกรานต์บางหมู่บ้านจะมีประเพณีย่อยอื่นๆ เช่น ประเพณีแห่ดอกไม้ ประเพณีก่อพระทราย ประเพณีแห่ธง ประเพณีรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ ก่อนถึงวันสงกรานต์ เรียกว่า ก่อนสงกรานต์ลง ทุกคนจะเตรียมทำความสะอาดบ้านเรือน ในอดีตต้องเตรียมหาบน้ำ ผ่าฟันเก็บไว้ให้เพียงพอเพราะเมื่อสงกรานต์จะเล่นสนุกสนานและทำบุญกันอย่างเดียว เรียกว่า “ถือ” วันสงกรานต์ลงวันแรกราววันที่ 13 เมษายน บางเรือนจะต้อนรับนางสงกรานต์ด้วยการนำเอาขันธ 5 คือ กรวย หรือชอยใบตองใส่ดอกไม้ ธูป เทียน รวมทั้งผ้าถุง ผ้าสบง หวี แป้ง กระຈก ใส่ถาดวางไว้บนเรือนตรงหน้าต่างเพื่อให้นางสงกรานต์มารับสิ่งของนั้น

- การแห่ดอกไม้

การแห่ดอกไม้ยามบ่ายในช่วงวันสงกรานต์ ลาวครั้งจะมารวมตัวกันที่วัด ตั้งขบวนให้ผู้ที่มีมาร่วมขบวนช่วยกันหามคานตะกร้า เพื่อไปเก็บดอกไม้บริเวณรอบๆหมู่บ้าน โดยมีพระสงฆ์นำหน้าขบวน ดอกไม้ที่นิยมคือ ดอกคูณหรือราชพฤกษ์ และยอดโกศล เมื่อเก็บดอกไม้ได้ตามความต้องการแล้ว ชาวบ้านจะช่วยกันจัดดอกไม้ลงในตะกร้าให้สวยงาม และนำไปถวายแด่พระสงฆ์ขบวนแห่ดอกไม้เดินไปตามเส้นทางชาวบ้านแต่ละบ้านจะนำน้ำมาตั้งไว้เพื่อให้พระสงฆ์และผู้เข้าร่วมขบวนแห่มาจุ่มแล้วพรหมลงบนศีรษะ ของเจ้าของบ้าน

- การก่อพระทราย

การก่อพระทรายเป็นประเพณีที่กำกับในเทศกาลสงกรานต์ทุกปี โดยชาวบ้านจะขนทรายมากองที่วัดแล้วก่อเป็นรูปทรงคล้ายกับเจดีย์ขนาดใหญ่บ้างเล็กบ้างตามศรัทธา ประดับประดาด้วยธง รูปสามเหลี่ยมขนาดเล็กหลากสี แล้วนำน้ำอบน้ำปรุงไปประพรมกองทรายทุกกอง หลังจากนั้นผู้ก่อจะกราบไหว้กองทรายอธิษฐาน

- การแห่ธง

การแห่ธงเป็นประเพณีที่ชาวลาวครั้งปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นการประกอบพิธีทางศาสนา ในวันสุดท้ายของเทศกาลสงกรานต์ วัดอุประสงค์ของการแห่ธงนี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงชัยชนะต่ออุปสรรคต่างๆ ที่ได้เผชิญมาในรอบปีของการดำเนินชีวิต บางบ้านเพื่อบังสุกุลกระดูกให้แก่ผู้ล่วงลับไป

แล้ว โดยชาวบ้านจะนำผ้าเหลืองเขียนชื่อผู้อุทิศและบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปพันยอดเจดีย์ และประพรมน้ำหอม น้ำอบ พร้อมทั้งทำความสะอาดเจดีย์เมื่อถึงวันแห่งทุกหมู่บ้านก็จะแห่ธงไปวัดพร้อมเงินที่เรียไรได้

- ทำบุญกลางบ้าน

การทำบุญกลางบ้าน ทำบุญเล็กบ้านหรือการต่อชะตาหมู่บ้านทำในเดือน 6 ของทุกปี ขับไล่สิ่งชั่วร้ายออกจากหมู่บ้าน เสริมสร้างกำลังใจในการดำเนินชีวิต และความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชนลาวครั้ง หลังจากที่ทำบุญตักบาตรที่วัดแล้ว ตอนสายๆแต่ละครัวเรือนจะทำกระตุงจากกาบกล้วยรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหรือรูปสามเหลี่ยมมีเชือกสำหรับหิ้ว ข้างในกระตุงใส่ดินปั้นเท่าจำนวนคนในเรือนของตนแต่ละครอบครัว และเป็นรูปสัตว์เลี้ยงของตนเช่น หมู เป็ด ไก่ วัว สุนัข ใส่ลงไปพร้อมหัวหอม กระเทียม พริกแห้ง ข้าว มีขวดน้ำเล็กๆใส่ลงไปด้วย แล้วนำไปวางที่หอเจ้านาย

- พิธีเลี้ยงปีเจ้าพ่อ(นาย)

พิธีเลี้ยงปีเจ้าพ่อหรือทำบุญหอ ทำในวันอังคารเดือน 7 คือเดือนมิถุนายน รายละเอียดและขั้นตอนอาจมีการปรับไปตามยุคสมัยในสมัยก่อนเป็นพิธีกรรมที่สำคัญและถือกันว่า ห้ามทำกิจกรรมใดๆในช่วงพิธี ต้องเตรียมตำข้าว ผ่าพินหางน้ำใส่ไห (โองง/ตุ้ม) พร้อมพิธีกรรมที่ทำบริเวณหอเจ้านาย มีพิธีแห่ไก่ เหล้า พร้อมวงดนตรีหรือแคนวง จากนั้นคนทรงทำพิธีเข้าทรงและทำพิธีบูชาเจ้านายด้วยเหล้า ไก่ต้ม และไก่เป็นๆ

- สารทเดือนสิบ

สารทเดือน 10 หรือเรียกว่า วันสารทลาว เป็นวันที่พุทธศาสนิกชนเชื่อถือกันว่าญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้วจะมีโอกาสได้กลับมารับบุญอย่างเต็มที่จากญาติที่ยังมีชีวิตอยู่และมีโอกาสหมดหนี้กรรม และได้ไปเกิดหรือมีความสุข นอกจากนี้ยังแสดงถึงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษด้วย เมื่อถึงวันนี้ชาวลาวครั้งทุกครัวเรือนจะพร้อมใจกันมาร่วมทำกระยาสารท หรือข้าวสารท ไปถวายพระที่วัดและแจกจ่ายให้กับญาติพี่น้อง

- บุญออกพรรษา

บุญออกพรรษาในเดือน 10 ชาวบ้านจะร่วมกันทำบุญที่วัดโดยนำข้าวสารและอาหารแห้งต่างๆ และขนมมาถวายผีเจ้านายที่หอประจำหมู่บ้าน ขนมนั้นมากจะเป็น ข้าวต้มมัด ข้าวต้มลูกโยน

1.6 อัตลักษณ์ที่เด่นของชุมชน

- จักรยานโบราณ

ลาวครั้งของชุมชนบ้านโคก ได้มีการใช้จักรยานโบราณ ต่อมาได้มีความเจริญเข้ามาทำให้การใช้จักรยานก็ยังมีสำคัญ แต่ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบ แต่ผู้นำชุมชนบ้านโคกได้เห็นความสำคัญและต้องอนุรักษ์ไว้ และสร้างเอกลักษณ์ของหมู่บ้านจักรยานโบราณ จึงได้มีการรวมกลุ่มเป็น “ชมรมจักรยานโบราณ”

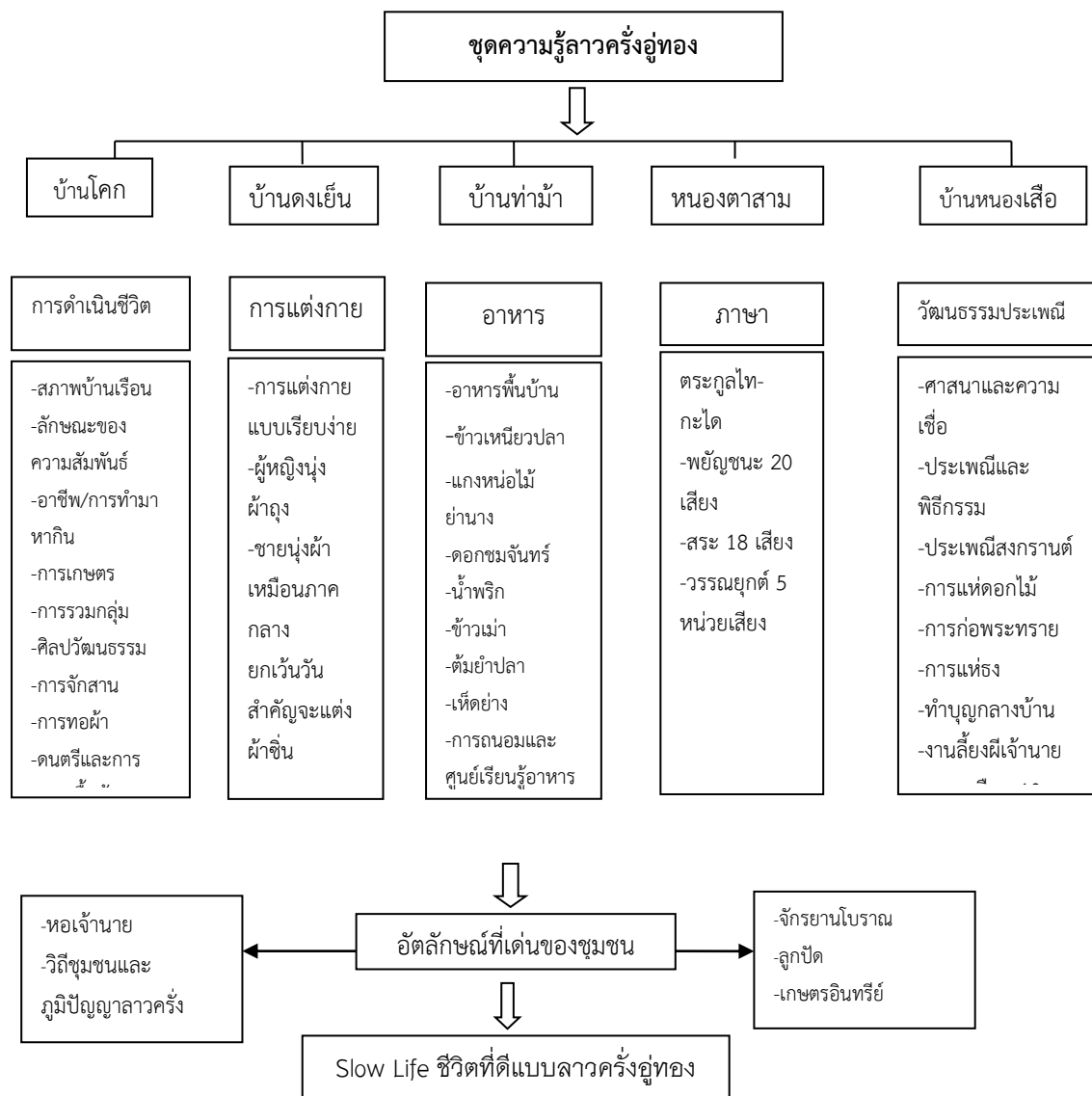
- ลูกปัดโบราณ

ลูกปัดโบราณในอดีตของอาณาจักรทวารวดีที่มีการใช้เป็นเครื่องประดับที่ทรงคุณค่า และต่อมาได้การขุดและค้นพบในเมืองโบราณอุทองทางหลักฐานทางโบราณคดี ซึ่งในปัจจุบันเมืองโบราณอุทองได้มีการอนุรักษ์และส่งเสริมให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ให้กับทุกกลุ่มวัย ทั้งยังได้จัดทำลูกปัดที่เหมือนกับลูกปัดโบราณที่สวยงามและทรงคุณค่ามาจำหน่ายให้กับผู้สนใจและนักท่องเที่ยวในศูนย์การเรียนรู้ หมู่ที่ 3 บ้านผู้ใหญ่ อําพร (เงาะ) ลีสุกสาม

1.7 Slow Life ชีวิตที่ดีที่ชุมชนลาวครั้งอำเภออุทอง

ณ จุดนี้ต้องยอมรับว่าเทรนด์ Slow Travel กำลังมาจริงๆ ไม่แปลกเลยที่มนุษย์ชาวเมืองอย่างเราหลายๆครั้งก็มีความอยากทำทุกอย่าง แล้วออกไปใช้ชีวิตแบบ Slow Life ที่ไหนสักแห่งสักวันสองวัน และสำหรับใครที่กำลังมองหาจุดหมายใหม่ๆ ที่อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯแล้ว ลองมาทำความรู้จักกับบ้านโคก บ้านดงเย็น บ้านท่าม้า หนองตาสาม และบ้านหนองเสือ อำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี คนในท้องถิ่นที่รู้ว่าชาวบ้านของบ้านโคก บ้านดงเย็น บ้านท่าม้า หนองตาสาม และบ้านหนองเสือที่สืบเชื้อสายมาจากกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งที่ปัจจุบันยังคงมีความเชื่อและนับถือผีและเทวดาตามคติความเชื่อของบรรพบุรุษ ชาวบ้านในทุกชุมชนดังกล่าวส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ชุมชนจึงถูกล้อมรอบด้วยทุ่งนาสุดลูกหูลูกตา ซึ่งกลายเป็นฉากที่เข้ากับกิจกรรมไฮไลต์ของที่นี่ ซึ่งก็คือการปั่นจักรยานโบราณเป็นอย่างดี จริงๆแล้ว บ้านโคกมีการก่อตั้งชมรมจักรยานโบราณ เพื่อที่จะรวมกลุ่มกันขี่จักรยานไปร่วมงานพิธีต่างๆในชุมชน แต่พอองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) เข้ามาช่วยพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง กิจกรรมขี่จักรยานจึงมีการขยายกลายเป็นกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยว โดยมีชาวบ้านเป็นมัคคุเทศก์พานำขี่จักรยานไปเที่ยวตามจุดต่างๆ และจุดหนึ่งที่เป็นไฮไลต์ของทริป คือ หอเจ้านายที่สะท้อนถึงความเชื่อเรื่องผีของชาวบ้าน โดยผีเจ้านายนั้นคือผีบรรพบุรุษผู้ล่วงลับที่คอยปกป้องรักษาชุมชน/หมู่บ้านนั่นเอง หอเจ้านายนับเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้านโคกและลาวครั้ง เวลาใครเจ็บไข้ได้ป่วยก็จะมาขอให้ผีเจ้านายรักษา รวมถึงเวลาเพาะปลูกก็มาขอพรให้พืชผลออกตรงตามฤดูกาลด้วย

นอกจากกิจกรรมขี่จักรยานที่บ้านโคกแล้ว พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทองยังมีกิจกรรมที่น่าสนใจอีกอย่าง นั่นคือการร้อยลูกปัดอุทองนั่นเอง แต่เดิมพื้นที่แถบนี้คือเมืองอุทองซึ่งเป็นแหล่งอารยธรรมสำคัญของอาณาจักรทวารวดี ซึ่งเมื่อได้มีการสำรวจพื้นที่แถบนี้ นักโบราณคดีได้พบลูกปัดโบราณจำนวนมาก ท้ายสุดแล้วชาวบ้านก็เอาลูกปัดมาสร้างเป็นกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวซะเลย นอกจากจะสนุกแล้วยังได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับอาณาจักรทวารวดีไปพร้อมๆกัน จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 แสดงผังภูมิชุดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

อภิปรายผล

ในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง มีชุมชนลาวครั้ง หมายถึงวิถีวัฒนธรรมของคนลาวที่อพยพมาจากประเทศลาวในอดีตที่มีการสืบสาน อนุรักษ์ฟื้นฟูวิถีวัฒนธรรมความเป็นลาวครั้งในด้านอาหาร การแต่งกาย ภาษา และการดำเนินชีวิตแบบลาวครั้ง 5 ชุมชน ได้แก่ บ้านโคก บ้านดงเย็น บ้านท่าม้า หนองตาสาม และบ้านหนองเสือในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง โดยที่กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง เป็นชื่อของภาษาและกลุ่มผู้มีเชื้อสายลาวกลุ่มหนึ่ง ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในภาคกลางของประเทศ เช่น จังหวัดนครปฐม สุพรรณบุรี ชัยนาท และอุทัยธานี ลาวครั้งมักเรียกตนเองว่าลาวหรือลาวซั้ง การศึกษาชุดความรู้ จึงหมายถึง องค์ความรู้และภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาของลาวครั้ง ในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง ชุมชนบ้านดงเย็น บ้านโคก และท่าพระที่เกี่ยวข้องกับการ

ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการดำเนินชีวิต ด้านอาหาร ด้านการแต่งกาย ด้านภาษา ด้านวัฒนธรรมและประเพณี

ในพื้นที่ที่ศึกษา 5 ชุมชน มีการตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ กลุ่มชนที่มีเชื้อสายลาวเข้ามาอยู่บริเวณภาคกลางของประเทศไทยในช่วงรัตนโกสินทร์ตอนต้น การเข้ามาตั้งถิ่นฐานในบริเวณภาคกลางของประเทศไทย ได้อพยพมาจากเวียงจันทน์ในสมัยรัชกาลที่ 1 และหลวงพระบาง ในสมัยรัชกาลที่ 3 ตอนแรกตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้กรุงเทพฯ ต่อมาอพยพมาอยู่ที่สุพรรณบุรีและชัยนาทแล้ว กลุ่มของคนลาวจะอยู่ในบริเวณนครปฐม สุพรรณบุรี ราชบุรี ก่อนแล้วอพยพมาอยู่ในแถบอุทัยธานีในตอนหลัง ลักษณะทางชาติพันธุ์ ลักษณะโดยทั่วไปของคนลาวครั้งคือ รูปร่างค่อนข้างสูงหรือสันทัดทั้งชายและหญิง ผิวค่อนข้างเหลืองตาสองชั้น ใบหน้าไม่เหลี่ยมมาก จมูกมีสัน ผมเหยียดตรง บุคลิกท่าทางเป็นคนมีความเชื่อมั่นในตนเอง รักอิสระ ขยันขันแข็งในการทำงาน และมีอัตลักษณ์โดดเด่นในเรื่องภาษาพูด วัฒนธรรมและประเพณี พิธีกรรมต่างๆ มีความเชื่อในเรื่องผีบรรพบุรุษ มีทั้งฝ่ายเจ้านายและฝ่ายทเวดา

จากชุดความรู้ **ด้านวัฒนธรรมและประเพณี ได้แก่ 1) ศาสนาและความเชื่อ** ลาวครั้งนับถือพุทธศาสนา และมีประเพณีปฏิบัติเชกเช่นพุทธศาสนิกชนทั่วไป คือ ทำบุญตักบาตร ไปถือศีล ฟังธรรมที่วัดตามวันสำคัญต่างๆ เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา ทำบุญถวายสลากภัตร เข้าพรรษา ออกพรรษา เมื่อถึงวันพระคนลาวครั้งจะให้ความสำคัญกับการไปทำบุญที่วัดมาก คนที่ไม่ไปทำบุญจะถูกมองในแง่ไม่ดี นอกจากจะนับถือพุทธศาสนาแล้ว ลาวครั้งยังนับถือผีและมีความเชื่อในอำนาจที่เหนือธรรมชาติ เช่น มีความเชื่อในเรื่องผีเจ้านาย ผีทเวดา และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย นอกจากนี้ ยังมีความเชื่อว่า คนมี ขวัญ อยู่ในตัว เช่น เวลาตกใจก็ร้องว่า “กู๊ก ขวนมาเด้อ” (ขวัญมาเถอะ) และเชื่อในเรื่องดวงชะตา 2) **ประเพณีและพิธีกรรมของชุมชนลาวครั้ง ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์** ในเดือน 5 ถือเป็นประเพณีที่สำคัญที่ลาวครั้งทุกพื้นที่ถือปฏิบัติสืบทอดกันมา ในช่วงประเพณีสงกรานต์บางหมู่บ้านจะมีประเพณีย่อยอื่นๆ เช่น ประเพณีแห่ดอกไม้ ประเพณีก่อพระทราย ประเพณีแห่ธง ประเพณีรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ ก่อนถึงวันสงกรานต์ เรียกว่า ก่อนสงกรานต์ต่งลง ทุกคนจะเตรียมทำความสะอาดบ้านเรือน ในอดีตต้องเตรียมหาบน้ำ ฝ่าฝืนเก็บไว้ให้เพียงพอเพราะเมื่อสงกรานต์จะเล่นสนุกสนานและทำบุญกันอย่างเดียว เรียกว่า “ถือ” วันสงกรานต์ต่งลงวันแรกราววันที่ 13 เมษายน บางเรือนจะต้อนรับนางสงกรานต์ด้วยการนำเอาขันธ 5 คือ กรวย หรือชอยใบตองใส่ดอกไม้ ธูป เทียน รวมทั้งผ้าถุง ผ้าสบู่ หวี แป้งกระຈัก ใส่ถาดวางไว้บนเรือนตรงหน้าต่างเพื่อให้นางสงกรานต์มารับสิ่งของนั้น **การแห่ดอกไม้** ยามบ่ายในช่วงวันสงกรานต์ ลาวครั้งจะมารวมตัวกันที่วัด ตังขบวนให้ผู้ที่มีมารวมขบวนช่วยกันหามคานตะกร้า เพื่อไปเก็บดอกไม้บริเวณรอบๆ หมู่บ้าน โดยมีพระสงฆ์นำหน้าขบวน ดอกไม้ที่นิยม คือ ดอกคูณหรือราชพฤกษ์ และยอดโกศล เมื่อเก็บดอกไม้ได้ตามความต้องการแล้ว ชาวบ้านจะช่วยกันจัดดอกไม้ลงในตะกร้าให้สวยงาม และนำไปถวายแด่พระสงฆ์ขบวนแห่ดอกไม้เดินไปตามเส้นทางชาวบ้านแต่ละบ้านจะนำน้ำมาตังไว้เพื่อให้พระสงฆ์และผู้เข้าร่วมขบวนแห่มาจุ่มแล้วพรหมลงบนศีรษะ ของเจ้าของบ้าน **การก่อพระทราย**เป็นประเพณีที่กำกับในเทศกาลสงกรานต์ทุกปี โดยชาวบ้านจะขนทรายมากองที่วัดแล้วก่อเป็นรูปทรงคล้ายกับเจดีย์ขนาดใหญ่บ้างเล็กบ้างตามศรัทธา ประดับประดาด้วยธง รูปสามเหลี่ยมขนาดเล็กหลากสี แล้วนำน้ำอบน้ำปรุงไปประพรมกองทรายทุกกอง หลังจากนั้นผู้ก่อจะกราบไหว้กองทรายอธิษฐาน **การแห่ธง** เป็นประเพณีที่ชาวลาวครั้งปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยอดีตจนถึง

ปัจจุบัน เป็นการประกอบพิธีทางศาสนา ในวันสุดท้ายของเทศกาลสงกรานต์ วัตถุประสงค์ของการแห่งนี้เป็น การแสดงให้เห็นถึงชัยชนะต่ออุปสรรคต่างๆ ที่ได้เผชิญมาในรอบปีของการดำเนินชีวิต บางบ้านเพื่อบังสกุ ลกระดุกให้แก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว โดยชาวบ้านจะนำผ้าเหลืองเขียนชื่อผู้อุทิศและบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปพันยอดเจดีย์ และประพรมน้ำหอม น้ำอบ พร้อมทั้งทำความสะอาดเจดีย์เมื่อถึงวันแห่งทุกหมู่บ้านก็จะแห่ธงไปวัดพร้อมเงินที่ เรียกว่า **ทำบุญกลางบ้าน** ทำบุญเล็กบ้านหรือการต่อชะตาหมู่บ้านทำในเดือน 6 ของทุกปี ขับไล่สิ่งชั่วร้ายออก จากหมู่บ้าน เสริมสร้างกำลังใจในการดำเนินชีวิต และความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชนลาวครั้ง หลังจากที่ทำบุญ ตักบาตรที่วัดแล้ว ตอนสายๆแต่ละครัวเรือนจะทำกระทงจากกาบกล้วยรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสหรือรูปสามเหลี่ยมมี เชือกสำหรับหิ้ว ข้างในกระทงใส่ดินปั้นเท่าจำนวนคนในเรือนของตนแต่ละครอบครัว และเป็นรูปสัตว์เลี้ยงของตน เช่น หมู เป็ดไก่ วัว สุntax ใส่ลงไปพร้อมหัวหอม กระเทียม พริกแห้ง ข้าว มีขวดน้ำเล็กๆใส่ลงไปด้วย แล้วนำไปวาง ที่หอเจ้านาย **พิธีเลี้ยงปีเจ้าพ่อ(นาย)** หรือทำบุญหอ ทำในวันอังคารเดือน 7 คือเดือนมิถุนายน รายละเอียดและ ขั้นตอนอาจมีการปรับเปลี่ยนตามยุคสมัยในสมัยก่อนเป็นพิธีกรรมที่สำคัญและถือกันว่า ห้ามทำกิจกรรมใดๆในช่วงพิธี ต้องเตรียมตำข้าว ผ่าพินหาน้ำใส่ไห (โองง/ตุ้ม) พร้อมพิธีกรรมที่ทำบริเวณหอเจ้านาย มีพิธีแห่ไก่ เหล้า พร้อมวง ดนตรีหรือแคนวง จากนั้นคนทรงทำพิธีเข้าทรงและทำพิธีบูชาเจ้านายด้วยเหล้า ไก่ต้ม และไก่เป็นๆ **สารทเดือน ลิบ**หรือเรียกว่า วันสารทลาว เป็นวันที่พุทธศาสนิกชนเชื่อถือกันว่าญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้วจะมีโอกาสได้ กลับมารับผลบุญอย่างเต็มที่จากญาติที่ยังมีชีวิตอยู่และมีโอกาสหมดหนี้กรรม และได้ไปเกิดหรือมีความสุข นอกจากนี่ยังแสดงถึงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษด้วย เมื่อถึงวันนี้ชาวลาวครั้งทุกครัวเรือนจะพร้อมใจกัน มาร่วมทำกระยาสารท หรือข้าวสารท ไปถวายพระที่วัดและแจกจ่ายให้กับญาติพี่น้อง **บุญออกพรรษา**ในเดือน 10 ชาวบ้านจะร่วมกันทำบุญที่วัดโดยนำข้าวสารและอาหารแห้งต่างๆ และขนมมาถวายผีเจ้านายที่หอประจำ หมู่บ้าน ขนมส่วนมากจะเป็น ข้าวต้มมัด ข้าวต้มลูกโยน

นอกจากนี้อัตลักษณ์ที่เด่นของชุมชน ได้แก่ 1) จักรยานโบราณ ลาวครั้งของชุมชนบ้านโคก ได้มี การใช้จักรยานโบราณ ต่อมาได้มีความเจริญเข้ามาทำให้การใช้จักรยานก็ยังคงมีความสำคัญ แต่ได้มีการปรับเปลี่ยน รูปแบบ แต่ผู้นำชุมชนบ้านโคกได้เห็นความสำคัญและต้องอนุรักษ์ไว้ และสร้างเอกลักษณ์ของหมู่บ้านจักรยาน โบราณ จึงได้มีการรวมกลุ่มเป็น “ชมรมจักรยานโบราณ” 2) ลูกปัดโบราณ ลูกปัดโบราณในอดีตของอาณาจักร ทวารวดีที่มีการใช้เป็นเครื่องประดับที่ทรงคุณค่า และต่อมาได้การขุดและค้นพบในเมืองโบราณอู่ทองทางหลักฐาน ทางโบราณคดี ซึ่งในปัจจุบันเมืองโบราณอู่ทองได้มีการอนุรักษ์และส่งเสริมให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ให้กับทุกกลุ่มวัย ทั้งยังได้จัดทำลูกปัดที่เหมือนกับลูกปัดโบราณที่สวยงามและทรงคุณค่ามาจำหน่ายให้กับผู้สนใจ และนักท่องเที่ยวในศูนย์การเรียนรู้ หมู่ที่ 3 บ้านผู้ใหญ่อำพร (เงาะ) ลีสุกสาม

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การท่องเที่ยวที่เน้นการเรียนรู้ในเรื่องศิลปะ วัฒนธรรม และ เอกลักษณ์ของสถานที่ผ่านประสบการณ์ตรงและการมีส่วนร่วมกับผู้คนเจ้าของวัฒนธรรม โดยการท่องเที่ยวใน รูปแบบนี้ จะช่วยสร้างให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้มาเยือนและผู้ถูกเยือน ระหว่างนักท่องเที่ยวและเจ้า บ้าน และจัดเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ที่พัฒนาต่อยอดจากการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่นๆ การท่องเที่ยวเชิง สร้างสรรค์ของพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง ได้เน้นการเรียนรู้และร่วมกิจกรรมที่หลากหลายบนฐานของชุมชน และข้ออัตลักษณ์“ลาวครั้ง” ของบ้านโคก การเกษตรอินทรีย์บ้านดงเย็น กิจกรรมเกษตรอินทรีย์ หอเจ้านาย

จักรยานโบราณและหินลูกปัดบ้านโคก ซึ่งสามารถท่องเที่ยวและทำกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ให้พระใหญ่ เรียนรู้คู่อารยะธรรมทวารวดี ผ่านชุดความรู้ของลาวครั้งที่เป็นประโยชน์กับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ เมืองโบราณอุทอง อาณาจักรทวารวดี พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอุทอง สวนหินธรรมชาติ พุทธานาค คอกช้างดิน บ้านโคกจักรยานโบราณ วัดเขาพระศรีสรรเพชญาราม รอยพระบาทวัดเขาดีสลัก พระใหญ่ พุทธปุษยคีรีศรีสุวรรณ ถนนคนเดินวินยานุโยค แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร บ้านดงเย็น เส้นทางชมจินบ้านท่าพระ

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) เป็นหน่วยงานภาครัฐในรูปแบบ ‘องค์การมหาชน’ ที่เกิดขึ้นจากการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อพท. พ.ศ.2546 มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งขึ้น เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มรายได้และกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนท้องถิ่น โดยให้มีการบริหารและพัฒนาพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวในเชิงบูรณาการ มีองค์กรกลางทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ และประสานงานกับท้องถิ่น หรือพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว หรือส่งเสริม และพัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวให้มีการบริหารจัดการพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวในเชิงคุณภาพ รวมทั้งสามารถระดม บุคลากร งบประมาณ และเครื่องมือเครื่องใช้มาใช้ในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างมีเอกภาพ และแก้ไขปัญหาโดยรวดเร็ว ตลอดจนส่งเสริมให้มีการนำความรู้ด้านการบริหารจัดการสมัยใหม่มาใช้เพื่อให้บรรลุผล ตามเป้าหมายที่วางไว้ สมควรจัดตั้ง องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขึ้นเป็น องค์การมหาชน ตามกฎหมายว่าด้วยองค์การมหาชนเพื่อปฏิบัติหน้าที่และจัดทำภารกิจดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกา (พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง, 2559 www.dasta.or.th/dastaarea7) จากที่กล่าวมา อพท. ได้รับการจัดตั้งขึ้น เพื่อปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยงานในการกำหนดนโยบาย และแผนการบริหารการพัฒนาในพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมถึงการประสานหน่วยงานภาครัฐส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่น และประชาชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และเกิดความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม คงสภาพแหล่งท่องเที่ยวให้มีความงดงาม สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม และวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สร้างความประทับใจ แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศให้ระลึกถึงและกลับมาท่องเที่ยวใหม่ สอดคล้องกับพจนานุกรมและพืักษศิริวงศ์ (2558 : 2793) ที่พบว่าข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาการสื่อสารการตลาดในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่างที่สำคัญคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น การท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดควรสร้างความตระหนักรู้ถึงคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประเภทวัดวัง การสร้างความร่วมมือของชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อที่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายมากขึ้นเช่นการสร้างเว็บไซต์ของวัดเพื่อให้ความรู้และประชาสัมพันธ์ มีมัลติมีเดียให้คำแนะนำ มีป้ายบอกทางที่ชัดเจนและมีป้ายประชาสัมพันธ์เพิ่มขึ้น มีการตั้งกลุ่มผู้รับผิดชอบการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนที่ชัดเจน และสอดคล้องกับมัชฌิมา อุดมศิลป์และนรินทร์ สังข์รักษา (2559 : 248) ที่พบว่า การจัดการความปลอดภัยในการเดินทางท่องเที่ยวในภูมิภาคตะวันตกเป็นสิ่งสำคัญในทุกด้าน จึงเห็นได้ว่าเมืองโบราณอุทองมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย ทั้งประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และวิถีธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เกษตร สุขภาพและกีฬาที่เป็นลักษณะของการท่องเที่ยวแบบเกาะกลุ่ม ซึ่งมีการ

บูรณาการ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่า มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่น ในวิถีวัฒนธรรมความเป็นไทย มีวัฒนธรรมของชาวลาวครั้ง สามารถฟื้นฟูและพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ตามแนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากผลการวิจัยที่พบว่าในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุททอง มีชุมชนลาวครั้ง อันเป็นรากฐานของศิลปวัฒนธรรม ดังนั้นหน่วยงานการท่องเที่ยวทั้ง อพท. ท่องเที่ยวและกีฬาและจังหวัด รวมถึง ททท. และท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาลและชุมชน ควรส่งเสริมกิจกรรมวัฒนธรรมลาวครั้งกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุททองอย่างต่อเนื่อง
2. จากผลการวิจัยที่พบว่าในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุททอง มีอัตลักษณ์ที่เป็นจุดเด่น เช่น จักรยานโบราณ ลูกปัด เกษตรอินทรีย์ อันเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่น ดังนั้นหน่วยงานการท่องเที่ยวทั้ง อพท. ท่องเที่ยวและกีฬาและจังหวัด รวมถึง ททท. และท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาลและชุมชน ควรส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ การตลาด และการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุททองอย่างต่อเนื่อง
3. จากผลการวิจัยที่พบว่าในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุททอง มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เกษตร สุขภาพและกีฬาที่เป็นลักษณะของการท่องเที่ยวแบบเกาะกลุ่ม ดังนั้นหน่วยงานการท่องเที่ยวทั้ง อพท. ท่องเที่ยวและกีฬาและจังหวัด รวมถึง ททท. และท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาลและชุมชน ควรส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณ และกิจกรรม รวมถึงเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุททองอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาชุดความรู้อื่นๆ ในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุททอง จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดอื่นๆ
2. ควรมีการศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการศึกษาอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ลาวครั้งในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุททอง จังหวัดสุพรรณบุรี
3. ควรมีการศึกษาการเชื่อมโยงชุดความรู้กับเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในบริบทของศิลปวัฒนธรรม เมืองโบราณอุททอง

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องนี้ได้รับทุนวิจัยจากพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุททอง สังกัดองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2556). **นโยบายการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทย.**

กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

_____. (2558). **เที่ยวภาคกลาง.** กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

คณะกรรมการส่งเสริมการแต่งกายแบบไทย. (2545). **ผ้าไทย.** กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน โครงการประสานงานวิจัยและพัฒนา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สำนักงานภาค). (2540). **การท่องเที่ยวโดยชุมชน : แนวคิดและประสบการณ์.** เชียงใหม่ : บริษัทเมืองนวัตน์ จำกัด.

ดารณี บุญประสบ (บรรณาธิการ) (2542). **ฝ้ายแกมไหม ลวดลายและสีสันบนผ้าทอพื้นเมือง.** นครปฐม : โครงการพัฒนาผ้าและผลิตภัณฑ์ผ้าพื้นเมืองทั่วประเทศเพื่อส่งเสริมการผลิตและการส่งออก มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นารถฤดี วิวตติกุล. (2542). “การดำรงอยู่ร่วมกันของกลุ่มความเชื่อผีเจ้านายและกลุ่มความเชื่อผีเทวดา กรณีศึกษา : ชาวบางครั่งหมู่บ้านโคก ตำบลอุ้มทอง อำเภอบางบาล จังหวัดสุพรรณบุรี”.วิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขามานุษยวิทยา คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ภูธร ภูมะธนและบัญชา พงษ์พานิช.(2558). **อุ้มทอง...ที่รอการฟื้นคืน ผ่านรอยลูกปัดและพระพุทธรศาสนา แรกเริ่มในลุ่มน้ำแม่กลอง –ท่าจีน.** นครปฐม : มูลนิธิหอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ.

ภาควิชาโบราณคดี คณะโบราณคดี.(2558). **เมืองโบราณอุ้มทอง.** นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ปิยะพร กัญชนะ.(2557). **บันทึกจับผ้า เส้นใยไม้ตรีคณาเขียนลุ่มน้ำโขง.** กรุงเทพฯ : บริษัทสถาพรบุ๊คส์ จำกัด.

นรินทร์ สังข์รักษา. (2559). **ตำราการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา.** นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นรินทร์ สังข์รักษา,สุภาภรณ์ พรหมฤกษ์และธีรภัฏ วรบำรุงกุล. (2559).รายงานการวิจัยรูปแบบและพฤติกรรม การท่องเที่ยวที่ไร้ ความเร่งรีบของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในภูมิภาคตะวันตก. กรุงเทพฯ : สำนักงาน คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

พจนา บุญคุ้มและพิทักษ์ ศิริวงศ์.(2558). การพัฒนารูปแบบการสื่อสารทางการตลาดในแหล่งท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมกลุ่มภาคกลางตอนล่าง. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal Silpakorn University Vol. 8 No. 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2558) หน้า 2793-2808.

พจนา สวนศรี. (2546).**คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน.** กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและ คุณภาพ.

พระครูโกมุทสุวรรณาภรณ์. (ม.ป.ป.). **ประวัติวัดบ่อกร.** สุพรรณบุรี (เอกสารอัดสำเนา).

_____. (ม.ป.ป.). **ประเพณีไหว้ศาลและยกธงชาวลาวครั่ง.** สุพรรณบุรี (เอกสารอัดสำเนา).

_____ . (ม.ป.ป.). **สิบสานผ้าทอมือลาวครั้ง**. สุพรรณบุรี (เอกสารอัดสำเนา).

พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง.(2557). **คู่มือประกอบการนำเที่ยวสำหรับมัคคุเทศก์**. สุพรรณบุรี :

พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง.

มยุรี ถาวรพัฒน์และเอมอร เชาว์สวน.(2548). **สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ลาวครั้ง**. นครปฐม :

สถาบันวิจัยภาษา และวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชนบท.

มัชฌิมา อุดมศิลป์และนรินทร์ สังข์รักษา. (2559). การจัดการความปลอดภัยด้านการเดินทางท่องเที่ยวทางบก
ด้วยรถยนต์และรถสาธารณะในภูมิภาคตะวันตก : ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวสู่ประชาคม

อาเซียน วารสารวิชาการ Veridian E-Journal Silpakorn University Vol. 9 No. 3

(กันยายน-ธันวาคม 2559) หน้า 248-259.

ภัทรพงศ์ อินทรกำเนิดและคณะ. (2553).รายงานการวิจัยระบบนวัตกรรมรายสาขาเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจ

ฐานความรู้และเชิงสร้างสรรค์ : กรณีศึกษาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ :

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง. . [Online]. **คู่มือเกณฑ์มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน**.

เข้าถึงเมื่อ 2 เมษายน 2559 เข้าถึงได้จาก www.dasta.or.th/dastaarea.

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ.(2550). **สารานุกรมผ้า เครื่องจักทอ**. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ.

วิลาศ เทพทา.(2558). สภาพแวดล้อมกายภาพกับการท่องเที่ยวชุมชน. สุพรรณบุรี : บริษัท พิทูรินทร์ แอนด์

พรินท์ จำกัด.ศาลากลางจังหวัดสุพรรณบุรี.(2559). **ข้อมูลทั่วไปและบริบทของจังหวัดสุพรรณบุรี**.

สุพรรณบุรี : สำนักงานจังหวัดนครปฐม.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (2545) . **การท่องเที่ยวโดยชุมชน**. กรุงเทพฯ : โครงการประสานงานวิจัย

และพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน.

สำนักงานจังหวัดสุพรรณบุรี. (2558). **ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดสุพรรณบุรี**. สุพรรณบุรี : สำนักงานจังหวัด

สุพรรณบุรี.

ภาษาต่างประเทศ

Buckley Ralf. (1994). **International centre for ecotourism research**. (Research Report, 1993)

ICER : Gold Coast.

Creative Thailand. **เศรษฐกิจสร้างสรรค์**. เข้าถึงเมื่อ 25 สิงหาคม 2559. เข้าถึงได้จาก

<http://www.creativethailand.org/th/multimedia/index.php?p=19>.

Creative Economy Research Initiative. **Creative Economy**. เข้าถึงเมื่อ 25 สิงหาคม 2559. เข้าถึงได้

จาก <http://www.ceri.in.th/>.

“Creative Economy Thailand เริ่มต้นแล้ว : รัฐบาลไทยสร้างสรรค์ โครงการเมืองนักคิด ตั้งวงเงิน2

หมื่นล้าน.” **ไทยรัฐ**. 28 สิงหาคม 2552.เข้าถึงได้จาก <http://www.siamintelligence.com>

/creative-thinker-econom/.

Creative Industries Task Force. (2001). **The creative industries mapping**. London: UK

Department of Culture, Media and Sport.

Greg Richard. (2008). *Creative tourism and local development*. In **Creative Tourism, a global conversation : How to provide unique creative experience for travelers worldwide.**, edited by R. Wurzbürger, T. Aageson, A. Pattakos and S. Pratt. Santa Fe, New Mexico : Sunstone Press.

Greg Richard and Julie A. W. (2008). “Change experiences : the development of creative tourism” In **From cultural tourism to creative tourism –Part 4 : Changing experience**. The development of creative tourism, edited by G. Richard and J. Wilson Arnhem : ATLAS.